

بانكدارى الڪٽرونيكى

Electronic Banking

تأليف: ڊڪٽر شهريار محمدي

با همڪارى مهسا نجفي

سرشناسه	: محمدی، شهریار، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بانکداری الکترونیکی / تألیف شهریار محمدی؛ با همکاری مهسا نجفی.
مشخصات نشر	: تهران: دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۱ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: ۳۰۰۰۰ ریال : 978-964-8703-81-8
وصفیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه .
موضوع	: بانکداری اینترنتی
موضوع	: انتقال الکترونیکی وجوه
موضوع	: خدمات مالی -- شبکه‌های کامپیوتری
شناسه افزوده	: نجفی، مهسا، ۱۳۶۵ -
شناسه افزوده	: دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی
رده بندی کنگره	: ۱۷۰۸/۷HG/م ۳/۲ ۱۳۸۹
رده بندی دیویی	: ۳۳۲/۱۰۳۸۵
شماره کتابشناسی	: ۹۸۲۸۷۰۳
ملی	

نام کتاب: بانکداری الکترونیکی

مولف: دکتر شهریار محمدی، عضو هیئت علمی دانشکده مهندسی صنایع، دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی، با همکاری مهسا نجفی

ناشر: انتشارات دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: مرداد ۱۳۸۹

تیراژ: ۱۲۰۰ جلد

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

کد کتاب: ۲۶۷

ISBN: 978-964-8703-81-8

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۰۳-۸۱-۸

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: نشر نماد

تلفن مرکز پخش: ۸۸۷۷۲۲۷۷ (۰۲۱)

(حق چاپ برای ناشر محفوظ است)

پیشگفتار

پیش از پیدایش بانک‌ها، معاملات به صورت پایاپای و با استفاده از کالاهای واسطه‌ای که در دوره زمانی خاص مقبولیت داشتند، انجام می‌گرفت. کالاهایی که از مقبولیت گسترده‌ای برخوردار بودند، فلزات ارزشمندی مانند طلا و نقره را شامل می‌شدند. رفته رفته سکه و پول کاغذی جایگزین کالاهای واسطه شدند و به مرور زمان بانک‌هایی که بسیار متفاوت با بانک‌های امروزی بودند، شکل گرفته و گسترش یافتند. گسترش استفاده از رایانه و بخصوص اینترنت زمینه را برای گسترش بانک‌های نوین امروزی فراهم نمود.

بانکداری الکترونیکی این امکان را برای کارکنان در جهت افزایش سرعت و کارایی آنها در ارائه خدمات بانکی در محل شعبه و همچنین فعالیت‌های بین شعبه‌ای و بین بانکی در سراسر دنیا فراهم می‌کند. با ارائه امکانات سخت افزاری و نرم افزاری توسط بانک‌های نوین، این امکان برای مشتریان فراهم می‌شود تا بدون حضور فیزیکی در بانک، در هر ساعت از شبانه روز از طریق کانال‌های ارتباطی ایمن عملیات بانکی دلخواه خود را انجام دهند.

مزایای بانکداری الکترونیکی از دو جنبه مشتریان و موسسات مالی مورد توجه قرار دارد. با کاهش حضور غیر ضروری مشتری در شعب بانکی، از اتلاف وقت و هزینه و انرژی مشتریان و کارکنان جلوگیری می‌شود و کارایی، کیفیت و سرعت ارائه خدمات بالا می‌رود. از طرف دیگر، وابستگی مبادله‌های مالی مشتریان به ابزارهای پرداخت کاغذی مانند چک و اسکناس کاهش

می‌یابد. کاهش هزینه‌های مربوط به چاپ و نشر اسکناس برای دولت ارزش افزوده به همراه خواهد داشت. از دید موسسات مالی می‌توان به ویژگی‌هایی چون ایجاد و افزایش شهرت بانک‌ها در ارائه نوآوری، حفظ مشتریان علی‌رغم تغییرات مکانی بانک‌ها، ایجاد فرصت برای جستجوی مشتریان جدید در بازارهای هدف، گسترش محدوده جغرافیایی فعالیت و برقراری شرایط رقابتی اشاره نمود.

در این کتاب سعی بر آن است بانکداری الکترونیکی از جوانب مختلف بطور کلی مورد بررسی قرار گیرد. در فصل اول به بررسی تاریخچه‌ای کوتاه از ایجاد اولین پول‌ها و بانک‌ها در جهان خواهیم پرداخت. در فصل دوم به سیر تکاملی بانک‌ها و تکامل آنها تا پیدایش بانک‌های الکترونیکی، مزایا و معایب آن و مفاهیم مربوطه خواهیم پرداخت و نمونه‌هایی از عملکرد بانکداری الکترونیکی در چند کشور را مورد بررسی قرار می‌دهیم. فصل سوم به بررسی کارت‌های الکترونیکی و معرفی پول الکترونیکی خواهد پرداخت. در فصل چهارم متداولترین امکانات بانکداری الکترونیکی معرفی شده و در فصل پنجم ریسک‌های مرتبط با فعالیت‌های بانکداری الکترونیکی بررسی می‌شود و نهایتاً در فصل ششم روش‌های اعتبارسنجی مشتری و روش‌های مختلف برای برقراری امنیت ارائه شده است.

فهرست مطالب

فصل ۱- تاریخچه ای از پیدایش پول و بانک

۶	۱-۱ پیدایش پول
۶	۱-۱-۱ سیستم معامله پایاپای
۸	۲-۱-۱ خصوصیات کالاهای واسطه
۱۱	۳-۱-۱ ضرب سکه های فلزی
۱۲	۴-۱-۱ پیدایش و گسترش پول کاغذی
۱۸	۲-۱ پیدایش اولین بانکهای دنیا
۲۰	۱-۲-۱ بانکهای ونیز، جنوا و بارسلونا
۲۱	۲-۲-۱ بانکهای آمستردام و هامبورگ
۲۳	۳-۲-۱ بانک انگلستان
۲۴	۳-۱ پیدایش اولین بانک ایرانی
۳۰	۴-۱ منابع فصل

فصل ۲- مقدمه ای بر بانکداری الکترونیکی

۳۱	۱-۲ کلیات
----	-----------

۳۲	۱-۱-۲ تعریف بانکداری الکترونیکی
۳۳	۲-۱-۲ تکامل بانکداری الکترونیکی
۳۵	۳-۱-۲ مزایای بانکداری الکترونیکی
۳۷	۴-۱-۲ معایب بانکداری الکترونیکی
۳۸	۵-۱-۲ تلاش برای جلب رضایت مشتری
۴۲	۶-۱-۲ انتقال الکترونیکی وجوه
۴۳	۷-۱-۲ روشهای پایه انتقال وجوه
۴۸	۸-۱-۲ بانکداری الکترونیکی و تجارت الکترونیکی
۵۱	۲-۲ بانکداری الکترونیکی در کشورهای توسعه یافته
۵۱	۱-۲-۲ فنلاند
۵۳	۳-۲ بانکداری الکترونیکی در کشورهای در حال توسعه
۵۶	۱-۳-۲ مالزی
۵۷	۲-۳-۲ پاکستان
۶۳	۴-۲ بانکداری الکترونیکی در ایران
۶۷	۵-۲ منابع فصل
۶۹	فصل ۳- پول الکترونیکی - کارت الکترونیکی
۶۹	۱-۳ سیر تحولی پول
۷۱	۲-۳ پول الکترونیکی

- ۷۵ ۱-۲-۳ کیف پول الکترونیکی
- ۷۶ ۲-۲-۳ چک الکترونیکی
- ۷۹ ۳-۳ کارت الکترونیکی
- ۸۰ ۱-۳-۳ کارتهای الکترونیکی با نوار مغناطیسی
- ۸۵ ۲-۳-۳ کارتهایی با تراشه الکترونیکی
- ۹۵ ۴-۳ منابع فصل

فصل ۴- فناوریهای بانکداری الکترونیکی

- ۹۷ ۱-۴ مقدمه
- ۹۸ ۲-۴ دستگاههای خودپرداز
- ۱۰۰ ۱-۲-۴ تاریخچههای از پیدایش دستگاه خودپرداز
- ۱۰۳ ۲-۲-۴ چگونگی عملکرد دستگاههای ATM
- ۱۰۳ ۳-۲-۴ اجزاء دستگاه خودپرداز
- ۱۰۵ ۴-۲-۴ کارت پلاستیکی ATM
- ۱۰۶ ۵-۲-۴ تخلف در دستگاههای خودپرداز
- ۱۰۷ ۳-۴ بانکداری موبایل
- ۱۰۹ ۱-۳-۴ سرویس پیام کوتاه
- ۱۱۲ ۲-۳-۴ موبایل وب
- ۱۱۴ ۳-۳-۴ تکنولوژیهای موبایل GPRS

۱۱۶	۴-۳-۴ موارد استفاده از بانکداری توسط موبایل
۱۱۷	۴-۳-۵ فواید بانکداری توسط موبایل
۱۲۰	۴-۴ بانکداری اینترنتی
۱۲۱	۴-۴-۱ رشد بانکداری اینترنتی
۱۲۴	۴-۴-۲ انواع بانکداری اینترنتی
۱۲۵	۴-۴-۳ تخلف در بانکداری اینترنتی
۱۲۷	۴-۵ بانکداری مبتنی بر تلفن ثابت
۱۲۸	۴-۶ منابع فصل
۱۳۱	<u>فصل ۵- مبانی مدیریت ریسک در بانکداری الکترونیکی</u>
۱۳۱	۵-۱ مقدمه
۱۳۳	۵-۲ چالشهای مدیریت ریسک
۱۳۴	۵-۲-۱ ریسکهای مرتبط با فعالیتهای بانکداری الکترونیکی
۱۳۶	۵-۳ اصول مدیریت ریسک
۱۳۷	۵-۳-۱ اصول مدیریت ریسک در بانکداری الکترونیکی
۱۵۷	۵-۴ منابع فصل
۱۵۸	<u>فصل ۶- تصدیق اعتبار مشتری در بانکداری الکترونیکی</u>

۱۵۸	۱-۶ مقدمه
۱۶۱	۲-۶ عوامل لازم برای برقراری امنیت
۱۶۳	۳-۶ فناوریهای مورد استفاده در برقراری امنیت
۱۶۴	۱-۳-۶ دیوار آتش
۱۶۵	۲-۳-۶ فیلترهای مسیریاب
۱۶۷	۴-۶ روشهای تصدیق اعتبار مشتری
۱۶۷	۱-۴-۶ پسوردها و پیشها
۱۷۱	۲-۴-۶ رمزنگاری و امضاهای دیجیتالی
۱۷۲	PKI ۳-۴-۶
۱۷۶	۴-۴-۶ TOKEN ها
۱۸۰	۵-۴-۶ بیومتریکها
۱۸۴	۵-۶ اعتبارسنجی خارج از باند
۱۸۵	۶-۶ موضع جغرافیایی و موقعیت آدرس IP
۱۸۷	۷-۶ اعتبارسنجی دو جانبه
۱۸۸	۸-۶ تکنیکهای واریسی مشتری
۱۸۹	۹-۶ منابع فصل
۱۹۱	منابع کل

فصل اول

تاریخچه ای از پیدایش پول و بانک

۱-۱ پیدایش پول

پول، یکی از اختراعات ذهن بشر، نمادی است که ارزش کالاها و خدمات را معرفی می‌کند. پذیرش هر وسیله‌ای به عنوان پول، به توافق مصرف کننده و جامعه بستگی دارد. بنابراین، علاوه بر بعد اقتصادی، از جنبه‌های روانشناسی و اجتماعی نیز مورد بحث قرار می‌گیرد. با تکامل آگاهی انسان‌ها، ماهیت و عملکرد پول نیز گسترش یافته و این پیشرفت زمینه را برای فعالیت‌های بانکداری مدرن هموار نموده است. مطالعه تکامل پول، بینش ارزشمندی را در زمینه‌های مرتبط با عصری که در آن زندگی می‌کنیم، فراهم می‌کند.

۱-۱-۱ سیستم معامله پایاپای

پیش از ضرب سکه، مردم با انجام معاملات پایاپای نیازهای خود را تأمین می‌کردند. هر خانواده محصولاتی را برای تأمین نیاز خود تولید می‌کرد و مازاد آن را با محصولات دیگر عوض می‌نمود. هر محصول، با توجه به محصولات دیگر، ارزش خصوصی داشت و هر کس در هنگام معامله، محصول مورد نیاز خود را با کالایی که